

Смачило Валентина Володимирівна

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Smachylo Valentyna

*Dr.Sc.Ec, Assistant Professor of the Department of
Entrepreneurship and Business Administration
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Димченко Олена Володимирівна

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Dymchenko Olena

*Dr.Sc.Ec, Professor, Head of the Department of
Entrepreneurship and Business Administration
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Рудаченко Ольга Олександрівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Rudachenko Olha

*PhD, Associate Professor, Assistant Professor of the Department of
Entrepreneurship & Business Administration
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Хайло Яна Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Khailo Yana

*PhD, Associate Professor, Assistant Professor of the Department of
Entrepreneurship & Business Administration
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

**ПРОБЛЕМИ ТА ПОТЕНЦІАЛ ВІДНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ
СФЕРИ БУДІВНИЦТВА В АСПЕКТІ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ
ПРОБЛЕМЫ И ПОТЕНЦИАЛ ВОССТАНОВЛЕНИЯ
ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ СТРОИТЕЛЬСТВА В АСПЕКТЕ
ВОЕННОЙ АГРЕССИИ РОССИИ
PROBLEMS AND POTENTIAL OF RESTORATION OF ENTERPRISES
IN THE FIELD OF CONSTRUCTION IN THE ASPECT OF MILITARY
AGGRESSION OF RUSSIA**

Анотація. Стаття присвячена ідентифікації сучасних проблем та визначенню потенціалу відновлення підприємств сфери будівництва України під час військової агресії росії. Авторами визначено основні проблеми, які пов'язані з процесом відновлення України після завершення воєнних дій. Доведено, що основними учасниками цього процесу будуть будівельні компанії, а саме підприємства з виготовлення будівельних матеріалів.

В статті також охарактеризовано загальний стан підприємницького середовища, при цьому авторами використовувалися різноманітні індекси, зокрема Індекс активності бізнесу, який показує активність бізнесу, його спроможність нарощувати товарооборот,

створювати робочі місця, тощо. Варто зазначити, що авторами роботи вдалося встановити, що стан підприємств в Україні суттєво різниться в залежності від регіону, розміру та галузі, що варто враховувати під час формування стратегії підтримки підприємництва та відбудови України на різних рівнях управління. Доведено, що в галузевому розрізі: будівництво та мистецтво, спорт, розваги та відпочинок - зупинили або майже зупинили діяльність 60%; операції з нерухомим майном – близько 55%

Встановлено пріоритетність проблем для підприємств будівельної сфери. До основних з них віднесено: зростання цін на сировину й матеріали; постачання послуг критичної інфраструктури; логістика. Узагальнення та порівняння виявлених проблем під час опитувань за різними методиками, показало, що вони корелюють між собою. В цілому, спираючись на дослідження було сформовано структуру втрат та перспектив в сфері виробництва будівельних матеріалів. В подальших перспективах галузь будівельних матеріалів можна вважати однією з найбільш перспективних та стрімко зростаючих, а експерти оцінюють нові ринки в мільйони доларів.

Отже, авторами доведено, підприємства сфери будівництва стикаються з великою кількістю проблем, які мають комплексний характер, однак, вони залишаються основою для залучення інвесторів, які зацікавлені у вкладанні коштів у виробництво будівельних матеріалів та розвиток суміжних сфер як рентабельних та динамічно зростаючих.

Ключові слова: *сфера будівництва, підприємство, підприємництво.*

Анотація. *Стаття посвячена ідентифікації сучасних проблем і визначенню потенціалу відновлення підприємств сфери будівництва України в час військових дій росії. Авторами визначені основні проблеми, пов'язані з процесом відновлення України після завершення військових дій. Доведено, що основними*

участниками этого процесса станут строительные компании, а именно предприятия по изготовлению строительных материалов.

В статье также охарактеризовано общее состояние предпринимательской среды, при этом авторы использовали различные индексы, в частности Индекс активности бизнеса, показывающий активность бизнеса, его способность наращивать товарооборот, создавать рабочие места и т.д. Следует отметить, что авторами работы удалось установить, что состояние предприятий в Украине существенно отличается в зависимости от региона, размера и отрасли, что следует учитывать при формировании стратегии поддержки предпринимательства и восстановления Украины на разных уровнях управления. Доказано, что в отраслевом разрезе: строительство и искусство, спорт, развлечения и отдых – остановили или почти остановили деятельность 60%; сделки с недвижимым имуществом – около 55%

Установлена приоритетность проблем для предприятий строительной сферы. К основным из них относятся: рост цен на сырье и материалы; снабжение услуг критической инфраструктуры; логистика. Обобщение и сравнение выявленных проблем во время опросов по разным методикам показало, что они коррелируют между собой. В целом, опираясь на исследование, была сформирована структура потерь и перспектив в сфере производства строительных материалов. В дальнейших перспективах отрасль строительных материалов можно считать одной из наиболее перспективных и стремительно растущих, а эксперты оценивают новые рынки в миллионы долларов.

Итак, авторами доказано, что предприятия сферы строительства сталкиваются с большим количеством проблем, которые носят комплексный характер, однако они остаются основой для привлечения инвесторов, которые заинтересованы во вложении средств в

производство строительных материалов и развитие смежных сфер как рентабельных и динамично растущих.

Ключевые слова: *сфера строительства, предприятие, предпринимательство.*

Summary. *The article is devoted to the identification of modern problems and the determination of the potential for restoration of enterprises in the field of construction in Ukraine during the military aggression of Russia. The authors identified the main problems associated with the process of restoration of Ukraine after the end of hostilities. It has been proven that the main participants in this process will be construction companies, namely enterprises manufacturing building materials.*

The article also describes the general state of the business environment, while the authors used various indices, in particular the Business Activity Index, which shows business activity, its ability to increase turnover, create jobs, etc. It is worth noting that the authors of the work managed to establish that the state of enterprises in Ukraine varies significantly depending on the region, size and industry, which should be taken into account when forming a strategy for supporting entrepreneurship and rebuilding Ukraine at different levels of management. It has been proven that in the sectoral section: construction and art, sports, entertainment and recreation - 60% have stopped or almost stopped their activities; real estate transactions - about 55%

The priority of problems for enterprises in the construction sector has been established. The main ones include: rising prices for raw materials and materials; supply of critical infrastructure services; logistics. Summarizing and comparing the problems identified during surveys using different methods showed that they are correlated with each other. In general, based on the research, the structure of losses and prospects in the field of construction materials production was formed. In the future, the field of building materials can be considered one of the

most promising and rapidly growing, and experts estimate new markets in the millions of dollars.

So, the authors have proven that construction enterprises face a large number of problems that are complex in nature, however, they remain the basis for attracting investors who are interested in investing in the production of construction materials and the development of related fields as profitable and dynamically growing.

Key words: *construction industry, enterprise, entrepreneurship.*

Постановка проблеми. Поточний стан українського підприємництва характеризується безпрецедентними ризиками та викликами. Сукупність проблем, з якими стикається бізнес, не має вирішення без усунення фактора військової агресії росії проти України. Жодна країна світу не має досвіду вирішення існуючих проблем. Оцінка пошкоджень, які завдала росія Україні зараз не відома, незважаючи на всі спроби її здійснити та методики, які були використані. Єдина однозначність в тому, що країну треба буде відбудувати, а це неможливо зробити без вивчення ситуації та стану підприємств в сфері будівництва. Саме на будівельні компанії, підприємства з виготовлення будівельних матеріалів є основними учасниками цієї відбудови. Тому вивчення їх поточного стану та перспектив є нагальною потребою для координації дій та планування діяльності в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню підприємств сфери будівництва присвячена велика кількість робіт як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. До них варто віднести: Адамська І. [1], Жовтяк Г. [2], Калініченко Л. [3], Косолапов А. [4], Латишева О. [5], Савченко В. [6], Серьогіна Н. [7], Чешук В. [8] та інші. Однак, проблемам дослідження та визначення потенціалу відновлення підприємств під час воєнних дій приділено недостатньої уваги з боку науковців, що і робить дослідження особливо актуальним, враховуючи реалії сьогодення.

Мета статті. Мета статті: ідентифікувати сучасні проблеми та визначити потенціал відновлення підприємств сфери будівництва України під час військової агресії росії.

Виклад основного матеріалу. Сучасне становище підприємництва в Україні, його стан, потреби, проблеми та перспективи розвитку характеризуються швидкими змінами та тотальною невизначеністю. Відсутність оперативної статистичної достовірної інформації, яка б забезпечила коректність прийняття управлінських рішень на всіх рівнях господарювання, ускладнює аналітику в цій сфері. Тому, основною інформаційною базою стають опитування, серед яких можна виділити три основні: 1) Дослідження стану та потреб бізнесу в Україні [9]; 2) Український бізнес під час війни [10]; 3) Індекс очікувань ділової активності підприємств України [11].

Перш за все, слід охарактеризувати загальний стан підприємницького середовища. Для цього використовуються різноманітні індекси, зокрема Індекс активності бізнесу. Він показує активність бізнесу, його спроможність нарощувати товарооборот, створювати робочі місця. При значенні нижче 50 – свідчить про негативні очікування бізнесу від подальшого розвитку подій. Слід відмітити, що Індекс активності бізнесу UBI (Ukrainian Business Index) незначно зріс із липня 2022 року (25,16) та у вересні становить 33,9 (зі 100 можливих), але залишається на низькому рівні, що свідчить про невпевненість бізнесу у швидкому покращенні економічної ситуації [9]. Станом на вересень 2022 року 33,8% підприємств зупинили або майже зупинили свою діяльність, а 15,6% не змінили або навіть збільшили обсяги робіт порівняно з 23.02.22. Індекс очікувань ділової активності, який розраховується НБУ [11], що очікування бізнесу знизилися у жовтні до 44,9 в порівнянні з вереснем (46,1).

В той же час, аналіз стану, проблем, потреб та перспектив слід формувати в розрізі регіону, галузі та їх розміру. Ці три фактори

визначатимуть актуальність тих чи інших проблем для підприємства та, відповідно, потенціал їх зростання та подальші кроки з розвитку. В галузевому розрізі: будівництво та мистецтво, спорт, розваги та відпочинок - зупинили або майже зупинили діяльність 60%; операції з нерухомим майном – близько 55%. В регіональному розрізі на сході 63,6% зупинили або майже зупинили свою діяльність та лише 3% практично не змінили діяльність; на півдні – 41,8% та близько 5%, які наростили або не змінили обсяги [9]. Зростання обсягів демонструють транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; сільське господарство, ремонт автотранспортних засобів, роздрібна та гуртова торгівля, ІТ-сектор. Суттєво зростали обсяги у мікро та малих підприємств 2,6%, а середні підприємства демонструють зростання – 9,3% [9].

Таким чином, стан підприємств суттєво різниться залежно від регіону, розміру та галузі. І це необхідно враховувати під час формування стратегії підтримки підприємництва та відбудови України як на національному, так і регіональному рівнях, під час розподілу фінансових ресурсів, які надходять від країн та міжнародних організацій.

Наступний аспект, на який треба звернути увагу, стосується виявлення проблем. Узагальнення результатів, що представлені в опитуваннях [9-11], дозволили сформуванню компаративний фрейм, який описує проблематику підприємств України під час військової агресії РФ (рис. 1).

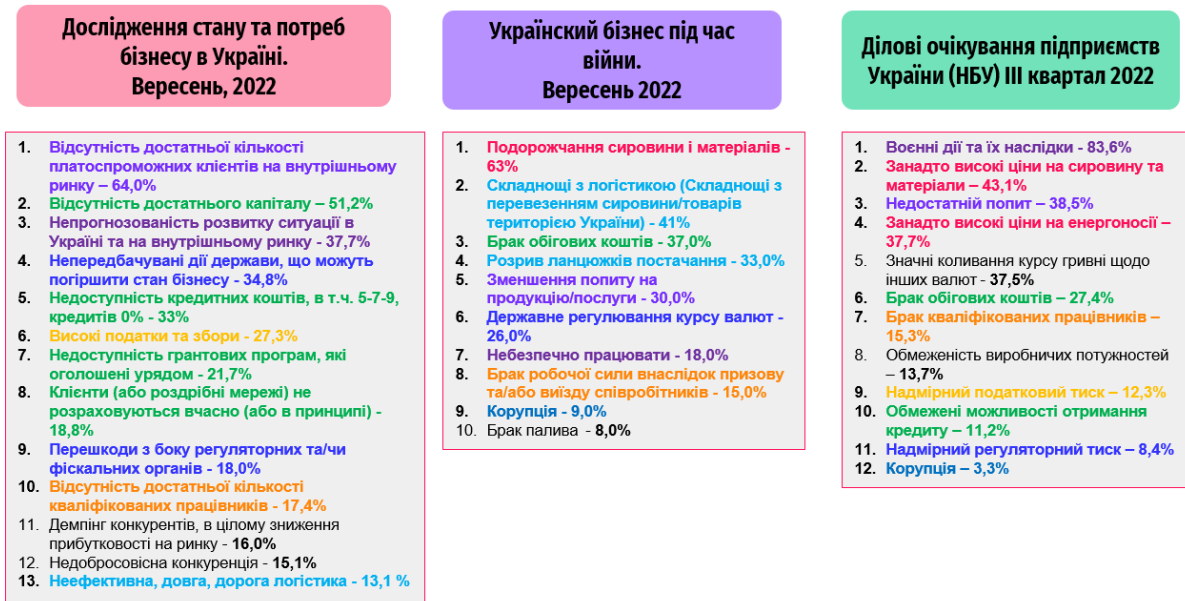

Рис. 1. Карта проблем українських підприємств під час військової агресії росії

Джерело: розроблено авторами на основі [9-11]

На рис. 1 однаковим кольором позначені проблеми, які мають схожий характер.

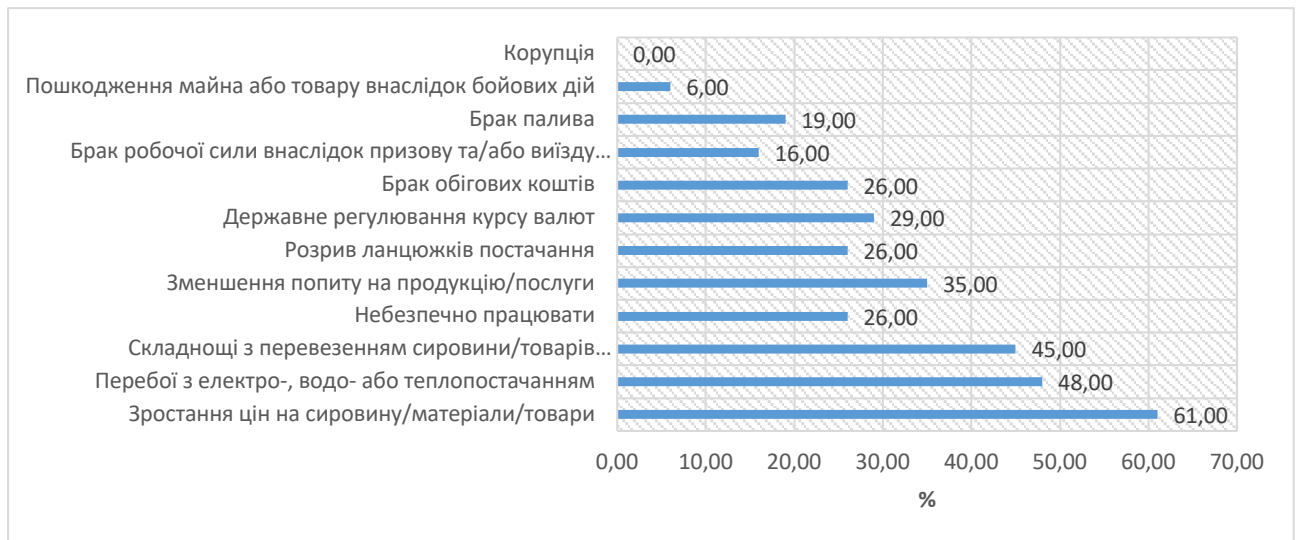
Узагальнення та порівняння виявлених проблем під час опитувань за різними методиками, показало, що вони корелюють між собою. Також слід відмітити їх взаємопов'язаність та взаємообумовленість: наприклад, розрив ланцюжків постачання та проблеми з логістикою, обумовлюють підвищення вартості сировини і матеріалів. Також на це впливають інфляційні процеси. Всі опитування демонструють проблеми з попитом, який викликаний, в тому числі й низькою купівельною спроможністю внутрішніх споживачів. Зростання вартості на енергоносії та матеріали робить продукцію низькоприбутковою та неконкурентоспроможною. Проблема нестачі обігових коштів корелює з тим, що клієнти (або роздрібні мережі) не розраховуються вчасно (або в принципі). Окрім того, недоступність або недовірливість програм кредитної/грантової підтримки також спричиняють нестачу коштів. Уряд анонсував велику кількість програм для бізнесу, але на, жаль не все працює так, як задумувалося – існують негативні відгуки від підприємців, що кошти не надійшли вчасно або умови нереальні

на даний момент. Бачимо системну кризу в економіці. Станом на вересень, підприємства не зазначали таку проблему як відсутність критичної інфраструктури, яка, внаслідок «ракетних дощів» - масованих ракетних ударів по об'єктах критичної інфраструктури, стала найбільш актуально. Неможливо здійснювати підприємницьку діяльність та й просто жити в країні, яка не забезпечена енергетичними та іншими послугами (водопостачання, мобільний зв'язок, інтернет).

Таким чином, питання безпеки ведення підприємництва та діяльність критичної інфраструктури є тими проблемами, які не дозволяють існувати в принципі. В той же час, як уже згадувалося раніше, галузевий розріз вносить свої корективи в пріоритетність проблем. Так як відбудову країни здійснити неможливо без підприємств сфери будівництва, то авторський колектив зосередив свою увагу саме на ній. Саме підприємства цієї сфери продемонстрували найнижчий рівень ділових очікувань – 38,2, які мали спадаючу тенденцію [11]. Сферу будівництва доцільно розглядати не лише в розрізі будівельних підприємств, а й із врахуванням підприємств з виробництва будівельних матеріалів, яка є забезпечуючою для будівництва.

В опитуванні за жовтень від [11], підприємства даної сфери (виробництво будівельних матеріалів) визначили таку пріоритетність проблем (рис. 2).

Виходячи з рис. 2, найголовнішою проблемою для цієї галузі є зростання цін на сировину й матеріали (61% опитуваних вказали це). Така ситуація виникла за багатьох причин – інфляція, відсутність внутрішніх виробників сировини та матеріалів (імпорт із рф і білорусі сягав 75-90% української потреби), розірвання ланцюгів постачання, втрата виробництв на окупованих територіях та територіях з активними бойовими діями (заводи «Хенкель», «Полімін» у Херсонській області, «Кнауф» у Соледарі) [12].

Рис. 2. Пріоритетність проблем для підприємств виробництва будівельних матеріалів (жовтень 2022 р.)

Джерело: розроблено авторами на основі [11]

Проблеми з постачання послуг критичної інфраструктури посідають друге місце – ситуація, яка склалася станом на жовтень, але, внаслідок масованих ракетних обстрілів, виробництво в Україні майже паралізоване, що нещадно б'є по економіці - падіння ВВП обіцяють на рівні 40% (у серпні такі прогнози були на рівні 30%).

На третьому місці проблеми з логістикою. Руйнування транспортної інфраструктури, переорієнтація транспортних потоків з концентрацією на західні кордони та автомобільний транспорт, знову ж таки, розрив ланцюжків постачань, що потребує пошук нових постачальників та нові ринки збуту, створюють перепони у відбудові країни.

В цілому, спираючись на аналіз [12] та інші джерела, можна сформулювати структуру втрат та перспектив в сфері виробництва будівельних матеріалів (рис. 3).

Вт ра ти	<p>Ринок сухих цементних сумішей – втрати виробничих потужностей складають 20%. 10 заводів - працюють не на повну потужність</p> <p>Ринок сухих гіпсових сумішей – втрати 75% (зупинення виробництва).</p> <p>Ринок скла – втрати 75 – 90% (імпорт із рф і білорусі).</p> <p>Ринок скловати – втрати внаслідок воєнних дій 90% (імпорт з росії та білорусі).</p> <p>Ринок кам'яної вати – втрати внаслідок воєнних дій: 30% виробництва та 5% імпорту (з росії та білорусі).</p> <p>Ринок металокопункцій – виробничі втрати 50% (2 заводи в Маріуполі).</p>
П от оч ні дії	<p>Україна тимчасово зупиняє дію спеціального мита на ПВХ-сировину для виробництва віконного профілю</p> <p>Кабінет Міністрів України спростила процедури щодо імпорту будівельної продукції, необхідної для відбудови зруйнованої інфраструктури: будівельна продукція, яка виготовляється в країнах ЄС зможе ввозитись в Україну за спрощеною процедурою - на підставі документів (декларації показників будівельної продукції) відповідно законодавства ЄС (Регламенту (ЄС) 305/2011). Такою декларацією європейський виробник засвідчує, що продукція відповідає встановленим вимогам щодо її якості, безпечності та екологічності.</p> <p>Створення індустріальних парків («Хотин Invest», «Енергія Буковини», «Еко-смайт індустріальний парк «ГАЛІТ», «Західноукраїнський промисловий ХАБ») та кластерів (Ukrainian Wooden Houses Cluster)</p> <p>Оперативний штаб із забезпечення будівельними матеріалами</p>
П ер сп ек ти ви	<p>Ринок скла та виробів з нього (ринок листового скла оцінюють в \$150-200 млн.)</p> <p>Ринок скловати (\$40 млн.)</p> <p>Ринок кам'яної вати</p> <p>Відновлення виробництва гіпсокартону, гіпсові суміші, газобетону, металокопункцій</p> <p>Виробництво та встановлення вікон</p> <p>Зростання обсягів будівництва внаслідок відбудови країни: критична інфраструктура, нове будівництво, будівництво промислових об'єктів, будівництво транспортної інфраструктури, реставрація архітектурних пам'яток</p> <p>Зміна архітектурних рішень (бомбосховища) в новому будівництві потребуватиме додаткових матеріалів</p>

Рис. 3. Втрати, поточний стан та перспективи розвитку підприємств галузі з виробництва будівельних матеріалів

Джерело: розроблено авторами на основі [13-15]

З даного рисунку бачимо, що український ринок будівельних матеріалів перебуває в складному стані. Ті виробники, які мали високу імпортозалежність від постачань з росії та білорусії, потребують переорієнтації, необхідне створення деяких його частин фактично з нуля, що потребуватиме значних інвестицій та часу.

На поточному етапі, з метою забезпечення процесів відновлення зруйнованих та деокупованих територій, створено оперативний штаб із забезпечення будівельними матеріалами.

Важливою ініціативою є спрощення процедур створення індустріальних парків [16-18], в який було внесено зміни в поточному році. Це дозволить створювати виробництва з будівельних матеріалів (наприклад, деревообробної промисловості, як це здійснено в парках на рис. 3).

В подальших перспективах галузь будівельних матеріалів можна вважати однією з найбільш перспективних та стрімко зростаючих, а експерти оцінюють нові ринки в мільйони доларів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна зазначити, що будівельна сфера стане драйвером відбудови України як безпосередній учасник відбудови (основна діяльність) так і та галузь, яка є найбільш диверсифікованою, та залучає велику кількість супутніх матеріалів та сировини, що сприяє розвитку дотичних виробництв. На поточному етапі підприємства сфери будівництва стикаються з великою кількістю проблем, які мають комплексний характер (логістичні, розірвання ланцюжків постачань, зростання цін на сировину і матеріали). В той же час, експерти прогнозують значні обсяги ринків, які українські виробники можуть створити на основі трансформацій, що відбулися. Зазначене, є основою для залучення інвесторів, які зацікавлені у вкладанні коштів у виробництво будівельних матеріалів та розвиток суміжних сфер як рентабельних та динамічно зростаючих.

Література

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5. С. 7-15.
2. Жовтяк Г.А., Волохова І.В. Стан та перспективи розвитку підприємств будівельної галузі України. *Економіка та управління національним господарством*. 2020. Том 31(70). № 6.

3. Калініченко Л.Л., Сидорова Ю.Р. Аналіз тенденцій розвитку будівельної галузі та будівельної продукції України. *Молодий вчений*. 2017. № 4(4). С. 64-68.
4. Косолапов А.С. Аналіз показників будівельної галузі в країнах ЄС. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 3(08). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/14.pdf
5. Латишева О.В., Сайко А.Д. Будівельна галузь України: сучасний стан та її роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С. 66-73.
6. Савченко В.Ф., Стойка С.О., Маклюк О.В. Інвестиційно-будівельна галузь як гарант підвищення життєвого рівня населення та фундамент соціально-економічної безпеки країни. *Гроші, фінанси і кредит*. 2021. Вип. 66. С. 166-122.
7. Серьогіна Н.В., Сосніцька Н.О., Вішня Я.С. Аналіз будівельної галузі України. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. № 3(77)-1.
8. Чешук В.О. Діагностування рівня розвитку будівництва в Україні. *Вісник Черкаського університету*. 2018. № 2. С. 87-95.
9. Дослідження стану та потреб бізнесу в Україні. URL: <https://business.diia.gov.ua/eepo>
10. Український бізнес під час війни. URL: <http://www.ier.com.ua/ua>
11. Індекс очікувань ділової активності підприємств України. URL: <https://bank.gov.ua/>
12. Дефіцит металу та скла. Чому буде складно знайти будматеріали для відбудови зруйнованих міст. URL: <https://thepage.ua/ua/real-estate/budmateriali-dlya-vidbudovi-ukrayini-de-yih-vzyati>
13. Дефіцит металу та скла. Чому буде складно знайти будматеріали для відбудови зруйнованих міст. URL: <https://thepage.ua/ua/real-estate/budmateriali-dlya-vidbudovi-ukrayini-de-yih-vzyati>

14. Постанова Кабінету Міністрів України № 790 від 13 липня 2022 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/КР220790?an=77>
15. Бахур Н. В. Вплив будівельної сфери України на регіональний розвиток у воєнний час. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10306>
16. Закон України про індустріальні парки. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2013. № 22. Ст. 212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
17. Смачило В.В., Наливайко Т.Л. Визначення стилю управління на підприємствах будівельної сфери. *Економічний дискурс*. 2020. Вип. 1. С. 52-58.
18. Димченко О.В., Рудаченко О.О., Прасол В.М., Дріль Н.В. Стратегічне управління розвитком підприємства шляхом використання lean-технологій на регіональному та державному рівнях. *Комунальне господарство міст*. 2021. Том 5. Вип. 165. С. 38-42.

References

1. Adamska I. Suchasnyi stan y tendentsii rozvytku budivelnoi haluzi Ukrainy. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. 2019. № 5. S. 7-15.
2. Zhovtiak H.A., Volokhova I.V. Stan ta perspektyvy rozvytku pidpriemstv budivelnoi haluzi Ukrainy. *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom*. 2020. Tom 31(70). № 6.
3. Kalinichenko L.L., Sydorova Yu.R. Analiz tendentsii rozvytku budivelnoi haluzi ta budivelnoi produktsii Ukrainy. *Molodyi vchenyi*. 2017. № 4(4). S. 64-68.
4. Kosolapov A.S. Analiz pokaznykiv budivelnoi haluzi v krainakh YeS. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 2017. Vyp. 3(08). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/14.pdf

5. Latysheva O.V., Saiko A.D. Budivselna haluz Ukrainy: suchasnyi stan ta yii rol u zabezpechenni staloho rozvytku natsionalnoi ekonomiky. Ekonomichnyi visnyk Donbasu. 2019. № 2(56). S. 66-73.
6. Savchenko V.F., Stoika S.O., Makliuk O.V. Investytsiino-budivselna haluz yak harant pidvyshchennia zhyttievoho rivnia naseleattia ta fundament sotsialno-ekonomichnoi bezpeky krainy. Hroshi, finansy i kredyt. 2021. Vyp. 66. S. 166-122.
7. Serohina N.V., Sosnitska N.O., Vishnia Ya.C. Analiz budivselnoi haluzi Ukrainy. Problemy systemnoho pidkходу v ekonomitsi. 2020. Vyp. № 3(77)-1.
8. Cheshuk V.O. Diahnostuvannia rivnia rozvytku budivnytstva v Ukraini. Visnyk Cherkaskoho universytetu. 2018. № 2. S. 87-95.
9. Doslidzhennia stanu ta potreb biznesu v Ukraini. URL: <https://business.diia.gov.ua/eepo>
10. Ukrainskyi biznes pid chas viiny. URL: <http://www.ier.com.ua/ua>
11. Indeks ochikuvan dilovoi aktyvnosti pidpriemstv Ukrainy. URL: <https://bank.gov.ua/>
12. Defitsyt metalu ta skla. Chomu bude skladno znaity budmaterialy dlia vidbudovy zruinovanykh mist. URL: <https://thepage.ua/ua/real-estate/budmateriali-dlya-vidbudovi-ukrayini-de-yih-vzyati>
13. Defitsyt metalu ta skla. Chomu bude skladno znaity budmaterialy dlia vidbudovy zruinovanykh mist. URL: <https://thepage.ua/ua/real-estate/budmateriali-dlya-vidbudovi-ukrayini-de-yih-vzyati>
14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 790 vid 13 lypnia 2022 r. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP220790?an=77>
15. Bakhur N. V. Vplyv budivselnoi sfery Ukrainy na rehionalnyi rozvytok u voiennyi chas. Efektyvna ekonomika. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10306>

16. Zakon Ukrainy pro industrialni parky. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2013. № 22. St. 212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
17. Smachylo V.V., Nalyvaiko T.L. Vyznachennia styliu upravlinnia na pidpriemstvakh budivelnoi sfery. Ekonomichnyi diskurs. 2020. Vyp. 1. S. 52-58.
18. Dymchenko O.V., Rudachenko O.O., Prasol V.M., Dril N.V. Stratehichne upravlinnia rozvytkom pidpriemstva shliakhom vykorystannia lean-tekhnologii na rehionalnomu ta derzhavnomu rivniakh. Komunalne gospodarstvo mist. 2021. Tom 5. Vyp. 165. S. 38-42.